

Un professional de la comèdia

Des dels llunyans temps del teatre independent, Paco Cano forma part de l'escena valenciana. Ara gaudeix amb l'èxit merescut de *Visanteta*; després no se sap mai. Al cap de quinze anys, de teatre, en sap. I ara ens en parla.

E. Sòria

Paco Cano, actor valencià, d'Altea, quinze anys d'ofici i vistosa planta de galant simpàtic de comèdia, més aviat alta, ens rep al seu pis del carrer del Miracle, famós per l'amabilíssima hospitalitat i les maratonianes sessions de vídeo. Paco, aquests dies, triomfa al Teatre València amb els més diversos papers —dimoni, sanguango, guàrdia civil, etc. de *Visanteta de Favara* de Boadella i Baldoví. En parlem, ben a pler, mentre espera l'hora de la funció i el vídeo recupera imatges d'un film de la Isabelle Adjani, un punt adormidor.

— *Sembla que formes part d'aquesta fauna improbable que són els actors vocacionals.*

—Sí. Em fa gràcia actuar de tota la vida. De xicotet, a Altea, ja muntàvem espectacles, cantàvem i ballàvem, fèiem *music-hall* i teníem una gran passió pel cinema. Hi havia una senyora enorme, felliniana, la tia Calvo, que feia de porta al cinema del poble.

— *Voldràs dir de portera.*

—No, no, de porta. Quan li donaves l'entrada ella s'apartava i passaves. Nosaltres, menuts com érem, ens posàvem darrere de qui entrava i ens escapàvem sempre. Ho vàiem tot. Després, quan vaig venir a València, açò em semblava una esplendor. Tants cines per triar, i teatres. Recorde, els primers anys, les obres de Díaz Zamora, que muntava Dürrenmatts, Becketts, que en aquella època eren com enlluernadors, i m'hi vaig voler apuntar. A la facultat hi havia un grupet que fèiem obres de Brecht i d'Arrabal, que també em fascinava.

— *I et llances al rotgla.*

—El meu primer pas formal per l'escenari va ser a una companyia on hi havia Rodolf Siera, Maria Montes —la pintora—, Josep Lluís Seguí, etc. Tot va ser perquè vaig anar amb Pep Laguarda a veure *La pau retorna a Atenes* i m'ho vaig passar tan bé que em vaig presentar allí i vaig dir: «Voldria fer teatre amb vosaltres». Rodolf

Sirera em va acollir molt bé, vaig començar a fer papers.

— *Més avant vindria Uevo, Carnestoltes...*

—A Uevo hi havia Pep Marín, Julio Mànez, Teresa Lozano, Enric Benavent, Pilar Librada i jo. Treballàvem com a condemnats, no eixíem del local. Aquesta és la manera, em pense, de fer teatre a València. Així, ix bé. A Carnestoltes era igual. Moltíssim de treball i de reflexió abans d'estrenar l'espectacle. La preparació podia durar perfectament cinc i sis mesos, es convertia en una obsessió monotemàtica. Supliem la manca de mitjans amb imaginació i amb convicció.

— *Després, has fet tots els papers de l'auca*

—Sí, inclús de dimoni. He anat pul-lulant amunt i avall. *La dama del mar*, d'Ibsen; *Disparates de principis*, de Calderón; un *Don Juan Tenorio*, amb Ventura Pons i Mari Santpere —molt divertit—; *El rey Lear*, amb Narros; *La Tempestat*, amb l'Espert, moltes coses.

— *¿Treballar amb Boadella ha estat una experiència positiva?*

—Ha estat una experiència molt positiva i des de molts punts de vista. Hi he après moltes coses, no solament d'actuació, també de producció, de direcció, de tot el que compon el teatre.

— *¿Com veus tu l'obra?*

—A mi em sembla un espectacle magnífic, que aconsegueix el que es proposa totalment. Ve gent de tota classe i l'obra els encanta. Tant ací com al Principat.

— *¿Fins i tot el personatge del sanguango Jordi?*

—Bé, allí no li diem Jordi. Al Principat, li diem Pompeu. Agrada molt, de veres. Sembla molt fàcil, perquè té una estructura de ferro, amb una lògica i unes el-lipsis ben difícils i jo trobe que molt ben resoltes.

— *¿En quins papers et sents més a gust?*

—Jo em trobe a gust en tots. Això, ho dóna més l'entorn que el paper mateix. Ara, dir per dir, m'encantaria

fer un paper amb Bergman, el que fos.

— *¿Home!*

—Sí. Hi ha dos directors que em fascinen completament, que són Bergman i Wilder. Són els que m'arriben més.

— *I si et fessen triar entre Max Von Sydow i Jack Lemmon, doncs...*

—M'ho poses difícil, però triaria Jack Lemmon. Si hi ha dos actors que per a mi siguem mítics, són Marilyn Monroe i Jack Lemmon.

— *¿I Cary Grant?*

—Era un actor molt complet. Versàtil, molt elegant. Cary Grant fins i tot m'agrada com a persona. Estic llegint ara declaracions seues i l'autobiografia aquesta de David Niven i no hi ha color.

— *És que ell libre del Niven és ben presumptuós.*

—I ell ben fatxorro.

— *També. I entre els actors de teatre i cinema català...*

—La veritat és que de cinema en veig poc; ara en teatre hi ha molta gent molt bona. Una llista molt llarga. També hi ha una diàspora d'actors valencians per tot arreu. Passa que hi ha més actors que no possibilitats de treballar. I quan la gent es cansa d'aguantar, se'n va. Això no sol ser solució, perquè per a qui ve de fora Madrid i Barcelona són també difícils. Però és que un panorama com el de València en aquests darrers anys és descoratjador.

— *¿Es pot viure només de la faràndula?*

—Se'n pot viure, depèn de qui. Se'n pot viure però amb l'ai al cor. És cert que

«El teatre valencià és una cosa quasi inexistència i la perspectiva és sempre d'inseguretats total».

a mesura que vas fent et coneix més gent de la professió i és més fàcil que compten amb tu, però no et penses. El teatre valencià és una cosa quasi inexistència i la perspectiva és sempre d'inseguretats total. Ara no sé com funcionarà, amb el Centre dramàtic. En el meu cas, el dia 1 d'abril acaba Visanteta i, ¿què passa? que t'has de buscar la vida ràpidament. Tinc un projecte escriure un llibre de cuina, per exemple, i m'agradaria preparar un espectacle teatral que vaig barrinant. Com a actor, però, esperar i veure què passa.

—¿Com ha decaigut tant el teatre a València?

—Això és molt complicat de contestar. Jo no ho sé. Si que trobe que fa falta perspectives més realistes. Pluja, per exemple, en un any ha fet més de cent actuacions pels pobles i ha anat bé. Saben on es dirigeixen. Cal augmentar i mimar el públic valencià, que no és només el de València, amb produccions valencianes realistes. En canvi, veus propostes de grans produccions que al·lucines per un tub, i això farà falta, però fa molta més falta gent que sàpia veure què és una producció teatral: què es munta, per a quin públic, amb quina gent, amb quants diners. Això és imprescindible. Fa poc, parlava amb un conegut que volia muntar un musical amb vuit milions i un mes i mig de preparació, i jo ho sent, però amb vuit milions i un mes i mig no ix un musical, ix una patata. I amb una patata no es guanyen diners. Amb quinze milions i cinc mesos ja són altres calces. Els diners de vegades se supleixen amb imaginació, però la imaginació també exigeix temps per reflexionar.

—¿Ser rendibles pot ser una obsessió?

—És que els professionals valencians ara tenim molt poca capacitat de funcionar sense l'ajut de l'administració. I això no pot ser. Jo recorde que Uevo, en aquell moment, funcionava bé, amb quatre xavos es feien coses molt aparents. O també, posem per cas, un muntatge com el de *Jordi Babau*, que va fer Juli Leal, que era un clàssic, Molière, i una obra molt divertida, molt ben adaptada, que funcionava i que a mi m'agrada més fins i tot que la versió del Lliure. El que hi havia, això sí, era molt de treball, que és el quid de la qüestió. Ser rendible pot voler dir també ser imaginatiu i ser seriós. □